

Pronásledování nekatolíků v Čechách

(ukázka)

Pronásledování nekatolíků 1739

V 18. století se ptali mnozí z dobrodinců v Hennersdorfu, kteří se starali o české exulanty, proč Češi na sebe berou tolik utrpení v cizině, proč nezůstanou raději doma a nenesou tam „Kristův kříž“, čímž by se mohli stát Božími svědky ve svém kraji. Ptal se tak i August Herrmann Francke v Halle. Samuel Kephhalides, kazatel v lužickém Velkém Hennresdorfu, mu na jeho otázku poslal odpověď Čechů, kteří Hennersdorfem procházeli do Berlína.

Kazatel Kephhalides původem Slovák, hovořil s českými emigranty, kteří se tu zastavovali, aby si na své cestě odpočinuli. Někteří z nich, zvláště staří a nemocní se dál už ani nedostali. Vysílení nebezpečnou a namáhavou cestou tu zemřeli.

Po roce 1732 se Češi v Hennersdorfu už nesměli usadit. Krátké zdržení případně i pomoc nemocným paní Jindřiška z Gersdorfu na svém panství trpěla však i nadále. Kephhalides ve svých dopisech do Halle podává často stručné i obšírnější zprávy o svých setkáních s exulanty. Jména z opatrnosti často neuvádí. Zamlčuje je především tehdy, když se jedná o zprávy z Čech. Tak ve zmíněném dopise z 10. 8. 1739, s přiloženou odpovědí Čechů hallskému inspektorovi na otázku, proč netrpí raději doma, píše Kephhalides svědectví o Anně Staškové:

C375/53

Die Kraft der Heilung sey Ihnen allezeit gegenwärtig, Luc. 5, 17.
nach der Böhmischen Version.

In diesem Heilung sind beylande Jesu vielgeliebter und geachteter
Ihrer Inspector,
Ihrer Sie mir vorgelagte jungen, warum der so viele Böfmen ausgehen, und
nicht lieber in ihrem Lande das Kreuz Jesu tragen, unter den Heiligen ein
Theil seyn, lieber Martyrer werden, als den Aufreißer machen, daß sie ihrer
Obigkeit entlaufen, und fremde Brot fressen, folget eine ausführliche Handschrift
und Antwort in Böhmischer Sprache geschrieben, nicht von mir, sondern von
einem böhmischen Brüdern, weil sie es am besten wissen, gelesen und verfaßt
von haben, warum sie so häufig herausgehen, und in Böfmen mit gutem Ge-
wissen nicht länger bleiben können. Ich hoffe, Sie werden mit dem weitläufigen
begelagten Briefe denjenigen Rathschauen Briefe geben können, welche Sie
nach fragen auch zu wissen begehren. Ich habe mir die Mühe genommen, die
Handschrift ins Teutsche zu übersetzen, weil wohl weiß, daß Sie nicht viel Zeit übrig
haben. Aus diesem in dem Briefe enthaltenen Grünsatz kommen noch immer Leute
aus Böfmen, verlassen ihr Heil und Gut, alle ihre guten Tugenden, und begeben sich
in die Armut Christi, erschöpfen lieber mit dem Salbe Gottes nach dem heiligen
Moses Gesetz und ungemein zu leiden, denn die zeitliche Vergeltung zu haben,
nichts als nur Christen gewinnen und in Ihm mühen erfahren werden
außer dem Tobias Moses, der mit 12 Heiden herausgegangen und nun wirklich
nach Berlin arriviert, von welchen in meinem letzten Schreiben an die schon
erwähnte Person, sind wiederum am 15ten Junii bis Siefer unterthänigste
Gruß gekommen, für welche die durch den lieben H. Mühlberg angekommen.

Oběti pro svobodu svědomí

Anna Stašková, milá dívka, stará 24 let, šla z Berlína do Čech, aby přivedla svou ubohou matku a aby svým sourozencům zvěstovala Boží milost v Ježíši Kristu. Cestou však byla ještě s jinými čtyřmi dobrými dušemi u Chrastavy tři míle od nás chycena. V tom městečku seděla spolu s těmi ostatními spolu zajatými osm dní.

Pak byla odvedena i s ostatními na úřad do zámku blízko městečka Tuschin. Následujícího dne byli všichni tvrdě vyslýcháni. U výsledku byli také dva kněží. Ostatní uvěznění byli ještě slabí ve víře a ze strachu z toho, co na ně čeká, nemohli skoro ani odpovídat na otázky. Tato dívka ale byla čilá, přiznala se, že je evangelickou.

Jak se jí ptali, jestli věří v Marii a svaté.

Odpověděla: ‚Věřím, že Marie i ostatní svatí, kteří jsou očištěni krví Kristovou, jsou v nebi.‘

Dále byla tázána: ‚Věříš, že ti mohou pomoci?‘

Odpověděla: ‚Ne, pomoci mi nemohou.‘

Na to řekl jeden z kněží: „Nechte jí dál dvacet ran a uvidíme, jestli bude volat Marii a svaté.“

Ačkoliv jí svlékli kabátek a tak tvrdě ji bili, že tekla krev a lepila se na košili, křičela jasným hlasem jen: „Pane Ježíši! Pane Ježíši! Pane Ježíši! Smiluj se a pomoz mi!“

Jeden z přísedících jí nechal přidat ještě deset ran. Ona volala mezi ranami o to hlasitěji: „Pane Ježíši, Pane Ježíši, pomoz mi to snést!“ Svatých se nedovolávala.

Ten, který výslech vedl, řekl na radu kněze: „Měli bychom jí nechat dát ještě dalších dvacet ran.“ Ostatní ale mínili, že je toho pro tentokrát dost. Když si to nerozmyslí, mohou ji zítra a pozítří podrobit znovu stejnému trestu.

Pak byli ostatní odvedeni do šatlavy, ona však byla odvedena do rychtářova domu. Tam dostala okovy a pouta, která byla přikována ke kládě, takže mohla udělat sotva jeden, dva kroky. Tak musela vydržet deset dní. Volala přitom stále o pomoc k Ježíši Spasiteli, který její modlitbu vyslyšel. A sice 3. července v pět hodin ráno tímto způsobem:

Den před tím rychtář až do půlnoci pil a pak tvrdě usnul. Ona (vězeňkyně) pochopila příležitost a žádala rychtářku, aby jí sundala pouta, že musí vykonat svou potřebu. Rychtářka byla velmi zaměstnaná, vzala z kapsy svého muže klíček, dala jí ho, aby si sama pouta sundala, došla si ven a hned se vrátila. Dívka se zbavila pout, položila klíček na stůl a vyšla ven. Když venku viděla, že ji nikdo nehlídá, utekla do nejbližšího lesíka, který byl na dostřel. Schovala se tam v poraženém lískovém keři, kde ji přikryla ruka Všemohoucího, aby ji nikdo nenašel, ačkoliv ji hledali lidé i psi. Psi přišli až k ní, ale nedali žádné znamení, že by se tu někdo zdržoval.

Hledání trvalo dva dny a dvě noci. Lesík byl obsazen strážemi. Ona však ležela pokojně a docela potichu pod keřem, od pátku do neděle bez jídla a pití. Když pak všechno utichlo, vydala se v neděli v noci, v jedenáct hodin, na cestu. Teprve po šesti dnech se ve velmi bídném a zuboženém stavu dostala až sem k nám.

V těchto dnech sem došla z Čech také smutná zpráva, že na hra-deckém panství byl udán jistý svědek evangelické pravdy, který ještě nikdy nebyl venku za hranicemi... Byl přiveden před soud, dostal pět set ran, takže krev pronikala košilí i kamizolou, však druhého dne v Pánu Ježíši zesnul.

O jiném mladém muži, je to syn rychtářův a má mu být asi 26 let, jsme slyšeli ze stejného panství podobnou zprávu. Pro evangelickou pravdu doslat tři sta ran ...“

Samuel Kephalides

dopis z 10. 8. 1739

[Archiv der Frankeschen Stiftungen, Halle](#)